

Akademija likovnih umjetnosti u Sarajevu, kao visokoškolska ustanova i članica Univerziteta u Sarajevu, osnovana je 1972. godine. Zakonom o njenom osnivanju, donesenim iste godine, utvrđeni su i njeni osnovni zadaci, prije svega obrazovanje likovnih umjetnika i organiziranje nastave za obrazovanje nastavnika likovnog vaspitanja za osnovne i srednje škole. Osnovali su je eminentni naučni radnici, profesori, kulturni djelatnici. *Muhamed Karamehmedović*, historičar umjetnosti i prvi dekan Akademije, *Nada Pivac*, akademski slikar, *Mersad Berber*, akademski slikar, *Boro Aleksić* akademski slikar, *Alija Kučukalić*, akademski kipar, *Zdenko Grgić*, akademski kipar, samo su neka od imena slavni profesora –osnivača Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu. Navedeni profesori, zajedno sa drugim eminentnim umjetnicima, profesorima i kulturnim djelatnicima uvidjeli su potrebu i važnost osnivanja umjetničko-obrazovne institucije u kontekstu vizibilnosti, afirmacije i daljeg razvoja kulturno-umjetničke scene, javnog i kulturnog života u BiH.

Svoju djelatnost Akademija likovnih umjetnosti u Sarajevu od 1981. godine obavlja u renoviranoj i adaptiranoj zgradi bivše evangelističke crkve. Od posebnog značaja za dalji razvoj Akademije, pored permanentnog inoviranja nastavnih planova i programa, a u duhu zahtjeva koje pred ovakvu visokoškolsku ustanovu postavlja savremeni društveni razvoj i razvoj moderne umjetnosti, predstavljalo je i rješenje prostornih uslova u kojima će ona najdjelotvornije ostvariti svoju funkciju.

Na Akademiji likovnih umjetnosti je od osnivanja do 2015. godine dodiplomski studij po starom sistemu okončalo 1254 studenta. Postdiplomski studij je živio 1983. godine i do 2015. godine magistriralo je 114 studenata. Prvi ciklus studija koji se odvija u skladu sa bolonjskim procesom okončalo je 142 studenta, dok je drugi ciklus okončalo 52 studenta.

Akademiju čine šest specifičnih odsjeka i interdiciplinarni studij Konzervacije i restauracije, te Katedra za fotografiju i multimediju i Katedra za historiju i teoriju umjetnosti. Svaki od ovih studijskih programa osposobljava studente za određenu umjetničku i umjetničko-naučnu djelatnost na način koji zadovoljava evropske kriterije umjetničke i umjetničko-naučne edukacije.

Nastavnički odsjek, kao matični odsjek Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu, osnovan je 1972. godine. Iz ovog odsjeka su nastali svi drugi odsjeci koji danas čine Akademiju likovnih umjetnosti. Primarna funkcija Nastavničkog odsjeka je rad na obrazovanju umjetnika-pedagoga. U skladu s tim, nastavni program je koncipiran kao spoj teorijskih predavanja sa naglaskom na pedagošku grupu predmeta (pedagogija, psihologija, metodika likovnog odgoja) i praktične odnosno umjetničke nastave u domenu klasičnog likovnog obrazovanja. Polazna tačka ovog programa je osposobljavanje studenata za samostalno izvođenje nastavnog procesa u osnovnim i srednjim školama. Istovremeno program ne zanemaruje razvoj kreativnih sposobnosti i individualnih sklonosti studenata koji se usmjeravaju ka iznalaženju vlastitih rješenja u umjetničkom djelovanju. Studijski program ovog Odsjeka je (re)organizovan u skladu sa bolonjskim procesom, te se nastava odvija u dva ciklusa: od kojih je prvi dodiplomski/bachelor i drugi diplomski/master.

Kroz realizaciju studijskog programa na **Odsjeku slikarstvo** cilj je proširiti spoznajne, kreativne i tehnološke mogućnosti studenata sa naglaskom i poštivanjem individualnog senzibiliteta i kreativne intencije svakog pojedinca. Upotreba savremenih materijala i koncepcija te preispitivanje njihovog odnosa sa klasičnom slikarskom građom, kao i istraživanje novih koncepcija u organizaciji likovnih elemenata ima za cilj formiranje ličnog likovnog stava i kompleksnijeg razumijevanja fenomena slike u najširem smislu. Program studija obuhvata sljedeća predmetne oblasti: crtanje, slikanje, večernji akt, kreativni crtež akta, slikarska tehnologija, likovna forma, plastična anatomija, historija umjetnosti, teorija prostora, estetika, likovna estetika i tehnologija zidnog slikarstva. Studijski program ovog Odsjeka je

(re)organizovan u skladu sa bolonjskim procesom, te se nastava odvija u dva ciklusa: od kojih je prvi dodiplomski/bachelor i drugi diplomski/master. Struktura Odsjeka zadovoljava zahtjeve bolonjskog procesa i u smislu uključivanja izbornih predmeta, pa studenti imaju mogućnost zadovoljiti interesovanja iz domena istorije i teorije umjetnosti, kao i sticati znanja i razvijati vještine sa područja multimedijā.

Cilj studijskog programa **Odsjeka kiparstvo** je proširiti spoznajne i kreativne mogućnosti studenata sa naglaskom na razvoj individualnog senzibiliteta. Savladavanje medija je jedna od bitnih komponenti u stvaralačkom procesu. Pored konceptualnih polazišta potrebno je i savladavanje samog procesa materijalizacije likovne ideje. U svom sveobuhvatnom zahvatu kiparstvo problematizira kiparski zanat, što bi u jednoj slobodnoj analogiji sa jezikom predstavljalo kiparsku leksiku i kiparsku gramatiku. Program uključuje i razvijanje sposobnosti za eksperiment kao najadekvatniji metod verifikacije postupakā istraživanja. Cilj studija kiparstva je, takođe, formiranje ličnog likovnog stava i kompleksnijeg razumijevanja fenomena skulpture u najširem smislu. Obavezni nastavni planovi i programi Odsjeka obuhvaćaju sljedeća područja: modelovanje, kiparsku tehnologiju, kiparstvo, kreativnu obradu materijala, kreativni crtež akta, večernji akt, plastičnu anatomiju, likovnu formu, teoriju prostora, historiju umjetnosti, estetiku i likovnu estetiku. Struktura Odsjeka zadovoljava zahtjeve bolonjskog procesa i u smislu uključivanja izbornih predmeta, pa studenti imaju mogućnost zadovoljiti interesovanja iz različitih umjetničkih oblasti. Na Odsjeku se realizira studijski program u dva ciklusa: od kojih je prvi dodiplomski/bachelor i drugi diplomski/master.

Grafika je studij kroz koji se izučavaju sve tradicionalne tehnike umjetničke grafike, a studenti u svom radu koriste i mogućnosti digitalnog tiska i drugih suvremenih medija. Obavezni nastavni programi na Odsjeku grafika podrazumijeva: crtanje, osnove grafičkog izraza, visoki tisak, duboki tisak, grafičku tehnologiju, litografske tehnike i duboki tisak, miješane grafičke tehnike, večernji akt, kreativni crtež akta, slikanje, likovnu formu, plastičnu anatomiju, likovnu tehnologiju, osnove fotografije, historiju umjetnosti, estetiku i likovnu estetiku. Odsjek egzistira od samog osnutka Akademije koja je sve do sredine devedesetih prošlog vijeka bila i jedina visokoškolska ustanova za educiranje kadra iz domena likovnih umjetnosti u BiH. Tokom četverogodišnjeg studija studentu se pruža mogućnost da kroz sveobuhvatan nastavni proces stekne kvalitetnu naobrazbu unutar polja umjetnosti multioriginala, te produbi svoje znanje i izgradi vlastiti kreativni izraz tokom drugog ciklusa studija. Struktura Odsjeka zadovoljava zahtjeve bolonjskog procesa i u smislu uključivanja izbornih predmeta, pa studenti imaju mogućnost zadovoljiti interesovanja iz različitih umjetničkih oblasti. Mnogi umjetnici koji su završili Odsjek za Grafiku su ujedno postali i sinonimi za bh. grafiku, stekli brojne svjetski priznate nagrade za umjetnička ostvarenja i pomogli u visoko rangiranom pozicioniranju ovog odsjeka na regionalnom nivou.

Odsjek grafički dizajn na Akademiji Likovnih Umjetnosti osnovan je 1973 godine. Prof. Mladen Kolobarić bio je prvi profesor koji je ukazao na društvenu, privrednu, i političku potrebu za ovim studijem čemu svjedoče brojni uspješni diplomci, koji postižu zavidne rezultate u zemlji i inostranstvu. Grafički dizajneri, bivši studenti Akademije, pripremljeni za sve profesionalne izazove osigurali su nam naslov lidera među sličnim studijima u regionu. Princip istraživačkog, kreativnog i umjetničkog pristupa oblikovanju i projektiranju grafičkih proizvoda obilježio je specifičnu sarajevsku školu grafičkog dizajna. Rad na razvoju komunikoloških kriterija grafičkog dizajna te na ispitivanju i optimiziranju grafičkih, elektronskih medija i srodnih disciplina ima za cilj da po završetku studija mladi dizajneri čvrsto iskorače u profesionalni svijet, da streme kreativnim idealima i uključe se u širu profesionalnu zajednicu. Stoga u toku studija podstičemo veze među sličnim fakultetima i akademijama, uključujemo vodeće ljude u poslovnom sektoru, umjetnosti i medijima, organiziramo i učestvujemo na takmičenjima, festivalima, workshopovima, seminarima te na taj način otvaramo mogućnosti zblizavanja sa kolegama, studentima sličnih umjetnosti iz regiona i drugih zemalja Evrope i svijeta. Na Odsjeku se izučavaju sljedeća predmetna

područja: Uvod u grafički dizajn, tipografsko oblikovanje, grafičke- vizuelne komunikacije, grafika knjige, osnove fotografije, fotografija, crtanje, plastična anatomija, likovna forma, teorija prostora, historija umjetnosti i razvoj oblikovanja. Na Osjeku se realizira studijski program u dva ciklusa: od kojih je prvi dodiplomski/bachelor i drugi diplomski/master.

Studijski program **Katedre za fotografiju i multimediju** ima za cilj proširiti spoznajne, kreativne i tehnološke kompetencije studenata sa naglaskom na savremene inovativne procese digitalne slike. Studenti nastavne predmete Fotografija i Multimedija pohađaju u okviru prvog ciklusa studija, kao obavezne ili izborne predmete, dok se na drugom ciklusu studija mogu opredjeliti za izučavanje oblasti Fotografija. Studijski program diplomskog studija na Katedri za fotografiju i multimediju ima za cilj da odgovori na zahtjeve savremenih tendencija umjetničkog istraživanja.

Odsjek za produkt dizajn na ALU Sarajevo pruža program podjeljen u dva ciklusa: od kojih je prvi dodiplomski/bachelor i drugi diplomski/master. U okviru dodiplomskog studija studenti izučavaju univerzalne principe oblikovanja, kroz niz projekta i zadataka različitog karaktera, sa posebnim naglaskom na proces dizajna. Kroz konkretne projekte nastoji se uspostaviti suradnja sa industrijom i zanatstvom, pripremajući na taj način studente za profesionalnu praksu. Studij produkt dizajna u okviru Akademije likovnih umjetnosti je specifičan, na način da studentima pruža širok uvid u područje umjetnosti i područje kulture dizajna, potičući kreativnost, analitičku i sintetičku sposobnost i razvijajući kritički diskurs. Studij potiče individualnost, traženje i razvijanje vlastitog izraza u rasponu od industrijskog proizvoda, imajući u vidu kontekst u kome proizvod nastaje i u kome će biti korišten, do unikatnog proizvoda koji je izraz vlastite artistske vizije. Obavezni nastavni predmeti na Odsjeku su: osnove dizajna, industrijsko oblikovanje, unikatno oblikovanje, teorija prostora sa nacrtom geometrijom, teorija prostora, crtanje, tehnologija, tehnološki sistemi, osnove fotografije, modeliranje, ergonomija, informatika, historija umjetnosti, razvoj oblikovanja, marketing, sociologija dizajna, estetika i industrijska estetika.

Kroz realizaciju studijskog programa na interdisciplinarnom studiju **Konzervacija i restauracija**, cilj je proširiti spoznajne, kreativne i tehnološke kompetencije studenata sa naglaskom na konzervaciju i restauraciju kulturne baštine. Interdisciplinarni studijski program je osnovan od strane dvije članice Univerziteta u Sarajevu, Akademije likovnih umjetnosti i Prirodno-matematičkog fakulteta. Na interdisciplinarnom studiju izučavaju se područja: historije i teorije umjetnosti, odnosno vizualne umjetnosti/kulture, prirodne nauke (hemija, geologija, biologija, informatika, fizika,..), te likovne umjetnosti (slikarstvo, skulptura, grafika, primijenjena umjetnost, arhitektura). Nastavni plan prvog ciklusa studija definiran je u okviru sedam kolegija: umjetnički i stručni predmeti, vizualne umjetnosti/kultura, hemija, geografija, biologija, matematika (informatika), te fizika. Studijski program prilagođen je bolonjskom sistemu školovanja, studij je strukturiran na dodiplomski (bachelor – tri godine) i diplomski (master - dvije godine).

Katedra za historiju i teoriju umjetnosti na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu, organizira nastavu predmeta historijsko-teorijskog sadržaja, predmeta čijim se sadržajima ostvaruje cjelovitost nastavno-obrazovnog procesa područja vizuelnih (likovnih) umjetnosti. Skupina teorijskih predmeta omogućava studentima svih odsjeka Akademije da upoznaju naslijeđe likovnih umjetnosti od najstarijih vremena do pojava na savremenoj likovnoj sceni u svijetu i kod nas. Dio programa teorijskih predmeta obuhvata nastavno-pedagoške zadatke obrazovnih funkcija likovnih umjetnosti a značajno mjesto zauzimaju i teorijski predmeti kao što su razvoj kritičke i analitičke misli u likovnim umjetnostima, estetika i filozofija umjetnosti.

Akademija likovnih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu je školske 2006./2007. godine pristupila bolonjskom sistemu školovanja 4+1, koji se implementira na svim odsjecima i katedrama osim interdisciplinarnog studija Konzervacija i restauracija, koji je strukturiran na 3+2: dodiplomski (bachelor – tri godine) i diplomski (master - dvije godine).

Osnovne naznake sistema koji se implementira na odsjecima i katedrama su:

- 4 + 1: studij je strukturiran kao dodiplomski (bachelor – četiri godine) i diplomski (master – jedna godina);
- modularno izučavanje pojedinih predmeta, što znači da se nakon svakog modula/semestra uspjeh vrednuje i ocjenjuje bodovno (akademski i univerzitetski), ocjenom (brojčano i slovčano) i kreditima (ECTS), te uvođenje izbornih predmeta u vidu podrške od druge do četvrte godine;
- osavremenjivanje nastave novim sadržajima i oblastima: kompjuterizacija potrebnih nastavnih sadržaja, organiziranje master radionica, angažovanje gostujućih profesora, slanje studenata na ljetne i zimske škole, festivale i skupove širom Evrope i svijeta;
- dalje povezivanje Akademije sa srodnim institucijama u BiH i šire;
- organiziranje redovnih akademskih manifestacija na kojima se predstavlja ukupni umjetnički i naučni rad nastavnika, saradnika i studenata Akademije.

Osnovne naznake sistema koji se implementira na interdisciplinarnom studiju Konzervacija i restauracija su:

- 3 + 2: studij je strukturiran na dodiplomski (bachelor – tri godine) i diplomski (master - dvije godine);
- modularno izučavanje pojedinih predmeta, što znači da se nakon svakog modula/semestra uspjeh vrednuje i ocjenjuje bodovno (akademski i univerzitetski), ocjenom (brojčano i slovčano) i kreditima (ECTS);
- uvođenje izbornih predmeta podrške u petom semestru (jedan) i u šestom semestru (dva);
- primjena standarda i normativa u visokom obrazovanju (konsultacije deset sati sedmično po predmetu);
- osavremenjivanje nastave novim sadržajima i oblastima: kompjuterizacija potrebnih nastavnih sadržaja, organiziranje master radionica, angažovanje gostujućih profesora,...

U toku je i izrada studijskog programa za III (treći) ciklus studija.